

GLASBENI ATELJE TARTINI
ŠOLA ZA UČITELJE
Program za nadaljnje izobraževanje učiteljev violine in viole

LAŽJE IN UČINKOVITEJŠE UČENJE
predstavitev knjige Dušice Kunaver: Učim se učiti

Urška Trček

Mentor: Vildana Repše, prof.

Ljubljana, 2013

IZVLEČEK

Knjiga Dušice Kunaver z naslovom Učim se učiti je namenjena osnovnošolcem ter srednješolcem, ki se soočajo s težavami konstruktivnega učenja. V seminarski nalogi bom povzela vsebino knjige, predstavila nasvete za smotrno učenje ter jih prenesla na pouk v glasbenih šolah.

KLJUČNE BESEDE

učim se učiti, smotrno učenje, učenje v glasbenih šolah

KAZALO

IZVLEČEK	2
KLJUČNE BESEDE	2
KAZALO	3
1. UVOD	4
2. OBRAVNAVA	5
2.1 Sam s seboj	5
2.2 Moji sošolci	5
2.3 Šola in jaz	5
2.4 Prenos nasvetov iz knjige "Učim se učiti" na poučevanje v glasbenih šolah....	11
3. ZAKLJUČEK	13
4. VIRI IN LITERATURA.....	14

1. UVOD

Knjiga "Učim se učiti" Dušice Kunaver je nastala v želji, da avtorica svoje dolgoletno učiteljsko znanje in izkušnje prenese na učence z nasveti kako naj se manj uče – a več znajo. Po mnenju Kunaverjeve je to mogoče le s smotrnim učenjem, ki učencu prihrani čas in energijo, vlije voljo in veselje do učenja, hkrati pa omogoča boljše in hitrejše rezultate.

Knjiga je namenjena osnovnošolcem in srednješolcem, napisana je preprosto in pregledno ter je obogatena s vsakdanjimi, učencem razumljivimi primeri in prikupnimi ilustracijami.

Tako kot v osnovnih in srednjih šolah se tudi v glasbenih šolah učenci soočajo s težavami, ko je za njihov vložen trud uspeh velikokrat manjši od pričakovanj. Učitelji imamo odgovorno nalogo, da učenca naučimo kako pravilno vaditi. S pravim pristopom bo napredek bo hitrejši, veselje in zadovoljstvo pa večje.

V seminarski nalogi sem povzela posamezna poglavja knjige ter nasvete prenesla na poučevanje violine v glasbenih šolah.

2. OBRAVNAVA

2.1 Sam s seboj

Prvo poglavje knjige – Sam s seboj, je razdeljeno na tri podpoglavja, in sicer *Poglejte me – to sem jaz*, *Sam sebi sem uganka* ter *Nimam dosti časa za razmišljanje o sebi in svetu*. Poglavje govori, kako pomembno je, da se učenci zavedajo kdo, kaj in kakšni so, saj v vsakem trenutku nosijo odgovorno nalogo kot predstavniki svoje družine, razreda, šole, mesta in dežele. Zaupati morajo v svoje sposobnosti ter znanje, predvsem pa se morajo zavedati, da je njihova najpomembnejša naloga biti in ostati človek.

Spoznavanje samega sebe je težak in dolgotrajen proces, ki zahteva veliko volje in prizadevanja. Priznati svoje napake ter slabe lastnosti je korak, ki jim pomaga oblikovati svoj značaj.

2.2 Moji sošolci in jaz

"Vsak človek je osebnost zase, vsak ima svoje prednosti, svoje napake, zato se ne primerjaj z nikomer!" (Kunaver, 1996, 10)

Pomembno je torej, da se učenci med seboj ne primerjajo. Za svoje življenjsko izhodišče morajo izbrati kaj vse znajo, zmorejo, imajo, hočejo in ne česa ne znajo, zmorejo, imajo, hočejo. So namreč področja, ki enemu učencu bolj odgovarjajo, drugemu manj in obratno.

2.3 Šola in jaz

Šola in jaz je najobsežnejše poglavje knjige, saj je razdeljeno na 33 podpoglavij v katerih avtorica predstavi bistvene zmote in napake v dejanjih ter razmišljanju učencev.

Bojim se slabih ocen je podpoglavje kjer Kunaverjeva opozori na nepotrebno preveliko posvečanje ocenam. Kot pravi, so ocene številke, ki same zase nič ne pomenijo. Veliko učencev izgublja energijo in čas zaradi ocen in jeze na učitelja, namesto da bi vse negativne občutke raje odstranili ter se usmerili na učenje, da bodo naslednjič bolje znali. Ocene nikoli ne morejo biti za vse pravične, edina pomembna ocena je ocena na koncu leta, pa še ta je z leti vedno manj pomembna. Pomembno je znanje, ki ga osvojiš in ki ga potrebuješ tako v vsakdanjem kot tudi v poklicnem življenju. V življenju namreč ne bodo pomembne ocene, pomembno bo le ali znaš ali ne.

V naslednjem podpoglavju *Vsega se preprosto ne morem naučiti! Preveč je!* Kunaverjeva

spregovori o pomembnosti ločevanja bistva od nebistvenega. Nikoli si ni potrebno zapomniti vsega, vedno le najpomembnejše. Ko učenec dobi nalogo za katero misli, da je ne bo zmož, mora svojo energijo usmeriti v reševanje in izvršitev dela in ne v izmišljanje težav in ovir, ki mu nemalokrat tudi onemogočijo izvršitev dela. Pomilovanje samega sebe namreč nikoli ne prinese pozitivnih rezultatov.

"Delovne vneme in delovne discipline ti ne more vsiliti nihče. Veselje do dela moraš poiskati v svoji notranjosti." (Kunaver, 1996, 14) je uvodna misel naslednjega podpoglavja z naslovom *Kako naj se pripravim k učenju*. Za učenca je pomembno, da si zastavi dolgoročni, življenjski cilj. Na primer, izbor poklica bo cilj in znanje je edina pot, ki mu bo k cilju pomagala. Spoznal bo, da je pot lahko zanimiva in s tem bo učenje postalo prava pustolovščina.

Da je učenje eno najbolj zanimivih del, ki jih počnemo v življenju, avtorica opiše v podpoglavju *Učenje se mi zdi včasih tako dolgočasno*. Ni poklica, ki bi posamezniku zastavljal vsak dan nove, večje, višje in težje cilje, le učenec vsako uro širi svoje obzorje in stopa novim znanjem na proti.

Kaj pa počitek? Počitek ni počitek, ampak sprememba, opiše Kunaverjeva v naslednjem podpoglavju. Če se torej učenec tri ure uči s knjigo v roki, njegov počitek ne bo branje druge knjige, ampak sprehod po hiši, vrtu, krajša telovadba, sprostitve misli in podobno. Počitek je najpomembnejši del dela, zato ga moramo primerno obravnavati.

V podpoglavju *Na urniku imamo preveč predmetov!* avtorica učencu svetuje, da šolske predmete razporedi v različne sklope – jeziki, naravoslovne vede, družboslovne vede in umetnost. Pri jezikih velikokrat ni pomembno, da učenec pozna vse besede iz slovarja, pomembno je, da uporabi sposobnost ugibanja, sklepanja, predpostavljjanja, kombiniranja in

iznajdljivosti ter iz smisla poznanih besed v stavku predvideva, kaj bi neznana beseda lahko pomenila. Pomembno je torej, da vedno uporabi svojo pamet.

Pri učenju naravoslovnih ved učenec krepí predvsem logična mišljenja in pridobiva sposobnost predstavljanja nekega dogajanja. Snov mora razumeti, saj so, na primer naravoslovne formule vedno napisane tako, da bi nam učenje olajšale in ne oteževale.

Pri družboslovnih vedah je pomembno, da se učenec vedno orientira v prostoru in času. Pri učenju zemljepisa, zgodovine, književnosti, zgodovine glasbe in ostalih družboslovnih ved se nikoli ne sme učiti brez zemljevida, saj si bo lahko le z njegovo pomočjo bolje ponazoril potek dogodkov. Prav tako mora dogodke postaviti v določen časovni okvir, ki mu bo pomagal pri memoriranju letnic. Učenje bo s tem zanimivejše, predvsem pa temeljitejše.

Pri učenju umetnosti mora povezovati vse veje umetnosti ter se vživeti v svet lepega.

V naslednjih treh podpoglavjih z naslovom *Kako naj se pripravim do tega, da mi bo matematika všeč*, *Včasih je v razredu tak nemir, da četudi hočeš, ne moreš poslušati* ter *Kadar imam težave v šoli, imam pogosto težave tudi doma* avtorica spregovori o motivaciji. Pristop k učenju Kunaverjeva ponazori z naslednjo prisposodbo: "Goro si bomo najprej pogledali od daleč. Velika in mogočna, neosvojljiva se nam zdi. Ko pa pridemo malce bliže, opazimo, da so v steni žlebiči, police, prehodi, stopnice, razni, kamini – torej prehodi, da se lahko meter za metrom vzpenjamo navzgor! Obzorja so vse širša, vse zanimivejša. Sproti pozabljamo na trud, znoj, utrujenost, saj je pot navzgor vse lepša in privlačnejša. Tudi pri učenju je tako." (Kunaver, 1996, 21). Pomembno je torej, da se učenec vsakega učenja loti po korakih, še posebej takrat, ko ima z določenim predmetom težave.

Avtorica opozori tudi na težave z nedisciplino, ki se v razredu nemalokrat pojavlja. Nemir največkrat povzročajo učenci, ki pri pouku ne sodelujejo in si tako krajšajo čas. Disciplino je mogoče doseči le, če vsak v razredu pazi le nase in ne na svojega sošolca. S kršitvijo le-te, škodujejo tako sebi kot ostalim članom razreda.

Težave z ocenami in disciplino nemalokrat privedejo tudi do težav doma in obratno. Omenjene težave so sklenjene v začaran krog, ki ga lahko preseka le učenec sam. Z nekaj discipline in dobre volje bo delo hitrejše in lažje.

Pri učenju nisem zbran je podpoglavje, v katerem Kunaverjeva spregovori o osnovnih korakih za uspešno pripravo k učenju. Prvi korak je določitev cilja. Avtorica kot primer navede spis o ogledu razstave, za katerega lahko učenec porabi le 20 minut časa. Najprej mora osnovati osnutek z naslovi slik ter kratkimi pripombami, nato le še povezati stavke v celoto. Načrtovanih 20 min učenec nameni le pisanju spisa in ničemer drugemu. Tako se uči koncentracije in zbranosti pri delu. Omenjen spis Kunaverjeva označi kot kratkoročni cilj trenutnega dela. Za učenca je na splošno pomembno, da si postavlja tako kratkoročne kot dolgoročne cilje, z zavedanjem, da dolgoročni cilj ni dosegljiv brez doseganja vmesnih kratkoročnih ciljev. To tezo avtorica ponazori s primerom športnika, čigar dolgoročni cilj je gibčnost, prožnost, zdravje in žilavost telesa in duha, kar je dosegljivo le, če vsak dan teka, skače, dela prevale in počepe.

Drugi korak je ureditev delovne mize. Avtorica učencu svetuje, naj na delovni mizi nima stvari, ki ga privlačijo bolj kot učenje. Na mizi naj ne bo kupa knjig, ki spominja na goro dela in učenja, učenec naj ima na mizi zložene le knjige, ki jih bo potreboval za naslednji šolski dan. Knjige in zvezki naj bodo razvrščeni po kupčkih in ko zaključi s posameznim predmetom, knjige odloži v torbo in tako se delovna površina spodbudno prazni. Učenec mora tudi skrbno načrtovati čas dela ter izkoristiti vsako minuto.

Naslednji korak je primeren delovni prostor. Kunaverjeva tu opozarja, da je za primerno delo nujen privlačen, prijazen in prijeten prostor, ki si ga lahko učenec uredi po svojem okusu. Na dosegu roke morajo biti učni pripomočki (razne formule, tabele, skice, enciklopedije in slovarji), ki bodo v pomoč učenju ter širjenju znanja. Prostor mora imeti dovolj dnevne svetlobe ter svežega zraka.

Četrti korak je določitev primerne časa za učenje, za kar mora učenec dobro poslušati svoje telo in naravo in tako določiti zase najprimernejši čas za učenje.

Zadnji korak je uporaba svinčnika, ki je najboljši pripomoček za koncentracijo pri učenju, saj s pisanjem izpiskov, tabel, miselnih vzorcev, preglednic in podobno misli in znanje ostanejo v glavi.

V podpoglavjih *Domače naloge so mi včasih res odveč*, *Nič kaj rad ne pišem govornih vaj* ter *Kaj so to miselni vzorci* avtorica spregovori o koristnosti domačih nalog, govornih vaj in miselnih vzorcev. Domača naloga je odlična priložnost, da učenec trenira svoje možgane ter ponovi snov šolskega dne, zato jih mora delati redno in vestno.

"Vsaka govorna vaja v razredu je vaja za življenje;" (Kunaver, 1996, 35). Sošolci, ki poslušajo, niso tekmeči in lahko s svojim odzivom, bodisi kritičnim ali pozitivnim le koristijo. Učenec se mora na govorno vajo primerno in pazljivo pripraviti, v pomoč mu je lahko miselni vzorec, ki ga pred govorno vajo napiše na tablo in s tem pomaga sebi in občinstvu za lažji potek pripovedovanja. Tako se učenec nauči ločevati bistvo od nebistvenega, zbirati gradivo in pisati izpiske, saj mora biti sestavek za poslušalce zanimiv in razumljiv.

Miselni vzorec je učni pripomoček, ki je ustvarjalen in domiseln. Naredi ga vsak učenec sam, za vsako snov posebej, s tem pa krepi domišljijo, iznajdljivost in samostojnost. "Miselni vzorec ponazarja naravno funkcijo naših možgan, logično, naravno pot, po kateri naši možgani opravljajo svoje delo." (Kunaver, 1996, 38). Miselni vzorci učencu zagotavljajo, da ne pozabi in izpusti pomembnih dejstev in podatkov, s tem pa pomagajo premagovati tremo in krepiti samozavest.

V sledečih podpoglavjih *Kako naj se pripravim na test?*, *Pisali bomo test – ojoj!* ter *Pri testu včasih nimamo več kot 15 minut časa – to je premalo!* avtorica spregovori o pripravi na test in koncentraciji pri preverjanju znanja. Kot koristno pripravo na test Kunaverjeva navaja izdelavo "plonk listka". S tem bo učenec prisiljen na čim manjši košček papirja napisati celo snov, kar pomeni, da bo moral izbrati najpomembnejša dejstva in jih strniti na čim krajši, logičen in enostaven način.

Pri pisanju testa avtorica izpostavi pet ključnih pravil, ki učencu pomagajo uspešno izpolniti test. Kot prvo opozori na natančno branje navodil. Le tako bo učenec lahko opravil, kar je od njega zahtevano. Sledi natančna določitev časa. Čas, ki ga ima na voljo mora razporediti enakovredno za vsako vprašanje. Nato najprej odgovori na vprašanja na katera zagotovo ve odgovore, ostala izpusti. Nanje se vrne, ko izpolni vse kar ve, saj se jim takrat lahko posveti in o njih malo premisli. Pri neznanju Kunaverjeva svetuje, če že mora učenec prepisovati, naj prepisuje iz svojega "plonk listka", če pa vseeno prepisuje od sosedu, naj dobro premisli kaj prepiše. Zadnje pravilo govori o tem, da mora učenec pozorno brati vprašanja, saj lahko že iz samega vprašanja dobi veliko odgovorov. To je še posebej pomembno pri jezikovnih testih.

Učenci so pri preverjanju znanja velikokrat obremenjeni s časom. Pogosto se jim zdi, da je za uspešno reševanje testa časa premalo. Avtorica svetuje, da se sprijaznijo s časovno omejitvijo in raje čas izkoristijo za reševanje nalog, kot pa premišljevanjem, koliko časa je še na razpolago.

" Vzemi knjigo in se uči"! – mi pravijo. Kako pa? S takšnimi vprašanji se soočajo številni učenci, zato je avtorica tej temi posvetila posebno podpoglavje v knjigi. Učenec si mora tako kot v naravi tudi pri učenju stvari najprej pogledati od daleč, šele nato od blizu. Pomembno je, da se najprej seznanimo z nalogo, ki ga

čaka. Tako kot si mehanik najprej pogleda avto, ki ga bo popravil, šivilja pogleda blago iz katerega bo naredila obleko, si mora učenec najprej ogledati knjigo iz katere se bo učil. Sledi pregled naslovnice, kazala, naslovov in podnaslovov, tabel, slik, besedil v poševnem ali poudarjenem tisku in podobno. Tako je koristno, da si na začetku leta učenec ogleda celotni učbenik pri posameznem predmetu, saj mu bo to pomagalo pri sprejemanju nove snovi dan za dnem. Kunaverjeva v omenjenem podpoglavju opozarja tudi na nesmiselno sedenje pri knjigi, ki ga mora učenec nadomestiti z aktivnim učenjem. S podčrtovanjem, zapisovanjem pomembnih dejstev ali opornih točk ter z izdelavo miselnih vzorcev in preglednic bo učenec soustvarjalec, kar mu bo pomagalo pri osvajanju potrebnega znanja.

Korak do konstruktivnega učenja je tudi tehnika branja, ki jo avtorica opiše v podpoglavju *Tehnika branja – kaj je to?*. Učence seznanimo s tremi tehnikami branja, ki jih morajo zavestno uporabiti v različnih fazah učenja. Prvo branje je namenjeno spoznavanju učne snovi. Branje bo hitro, tiho in bežno, omogočilo bo pregled čez celo snov. Sledi drugo branje, ki bo počasno in natančno, saj učenec hkrati piše tudi zapiske ali ustvarja miselni vzorec. Drugo branje je tako druga faza učenja, kjer je bistveni del natančno spoznavanje posameznih delov. Tretje branje je namenjeno pregledu svojih zapiskov in miselnih vzorcev. Predstavlja utrjevanje in uporabo pridobljenega znanja.

S težavo pomnjenja se Kunaverjeva ukvarja v podpoglavjih *Kdaj naj ponovim naučeno snov?*, *Ne znam se hitro učiti* ter *Na kakšen način bi si učno snov hitreje in bolje zapomnil?*. Avtorica opozarja, da sta pomnjenje in pozabljanje enakovredna procesa, ki si sledita v enakovrednem časovnem razmiku. Ponavljanje

učne snovi, ko še ni nastopil proces pozabljanja, je nesmiselno in le zapravljanje časa. Za uspešno pomnjenje učne snovi moramo biti osredotočeni k jasnemu cilju ter si pri učenju pomagati z vsemi petimi kanali po katerih informacija prihaja v možgane. Tako pomaga, če pri učenju pozorno opazujemo, pišemo, poslušamo in izgovarjamo.

V podpoglavju *Kako naj ločim, kaj je pomembno in kaj ni pomembno?* je poudarek na težavah ločevanja bistva od nebistvenega. Avtorica ponazori primer, iz katerega s pomočjo ustvarjenega miselnega vzorca uspešno navede bistvene podatke iz besedila. Opozori, da je delo le na videz preprosto, saj zahteva popolno zbranost ter veliko mero inteligence, pomaga pa uriti umske sposobnosti, kar je dolgoročni cilj vsakega učenca.

Zadnja podpoglavja *Na pamet se ne morem učiti – res ne!*, *Zelo hitro pozabim, kar se naučim* ter *Zelo težko si zapomnim posamezne podatke* so namenjena nasvetom za lažje učenje in hitrejše pomnjenje snovi. Kunaverjeva pravi, da je učenje na pamet "največji trud za najmanjši in najkrajši učinek". (Kunaver, 1996, 69). Prav tako pravi, da z učenjem na pamet učenec ne bo dosegel sposobnosti logičnega mišljenja ter ocenjevanja, kaj je pomembno in kaj ne. Kot zdravilo proti pozabljanju avtorica izpostavi povezovanje znanja v smiselne celote. S tem bo znanje urejeno po predalih. Po končanem učenju neke snovi, večjega poglavja ali celote je pomembno ustvariti preglednico ali miselni vzorec, kar bo pomagalo najti logične povezave v posamezni snovi. Novo snov pa je vedno potrebno povezovati z znano, že obravnavano snovjo in tako izhajati iz znanega k neznanemu. Učencem, ki si težje zapomnijo posamezne podatke, avtorica svetuje, da iščejo notranji pomen in povezave, bodisi pri besedah ali številkah.

2.4 Prenos nasvetov iz knjige "Učim se učiti" na poučevanje v glasbenih šolah

Kljub temu, da je knjiga "Učim se učiti" prvotno namenjena učencem osnovnih in srednjih splošnih šol, bi lahko veliko nasvetov in učnih pristopov uporabili tudi pri poučevanju v glasbeni šoli.

Ocenjevanje v glasbenih šolah je, tako kot v splošnih, velikokrat precenjeno. Kot je opisala Kunaverjeva ocene v življenju ne pomenijo veliko, pomembno je znanje. Ocene bi tako morale biti odraz povsem individualnega napredka, glede na učenčeve sposobnosti, zmožnosti in predznanja.

Tako kot pri splošnih predmetih je tudi pri instrumentu odločilno, da si učenec zastavi jasen cilj. Če si za svoj cilj izbere, da bo na koncu šolskega leta znal tekoče igrati v tretji legi, bo lažje premagoval številne vaje, ki mu bodo znanje omogočile. Pomembno je, da bo vztrajal dovolj dolgo, da bo cilj dosegel, četudi vmesni koraki ne bodo povsem enostavni.

Pri vadbi instrumenta je zelo pomembno tudi okolje. Prostor mora biti primerno osvetljen ter obogaten z različnimi glasbeno-tehničnimi pripomočki. Učencu bo pri vadbi pomagalo tudi, da bo notni material primerno urejen in označen. Tudi tu ne bo šlo brez svinčnika, s katerim si bo sam označil in zapisal zanj bistvene stvari. Poleg urejenega prostora in gradiva je pomemben člen uspešnega vadenja tudi čas vadbe. Z učiteljevo in starševsko pomočjo bi bilo najbolje, da učenec določi uro v dnevu, ki bo namenjena vaji instrumenta. Zastavljenega urnika naj se učenec redno drži, saj bo s tem dobil stalnost, ki bo pripomogla h kontinuiranosti dela.

Ko učenec dobi novo skladbo, se pogosto prestraši novosti, ki jih delo prinaša. Tako kot opisuje Kunaverjeva, je koristno uporabiti več nivojev branja. Učenec naj si skladbo najprej ogleda, nato jo posluša, šele nato jo zaigra. V pomoč mu je lahko razdelitev skladbe na več manjših delov, saj mu to omogoča postopno gradnjo koncentracije. Posamezne dele ali takte skladbe, ki učencu povzročajo težave, mora zvoditi postopoma, v različnih načinih in hitrostih, da bo znanje hitreje in temeljiteje osvojeno.

Pri igranju instrumenta je ponavljanje snovi bistvenega pomena. Ker gre deloma za urjenje določene veččine, se je številnih gibov in postopov potrebno enostavno naučiti. To dosežemo le z redno in koncentrirano vadbo s pravilnimi ponovitvami. Učenje na pamet tudi v glasbenih šolah povzroča velike preglavice. Tako učitelji kot tudi starši moramo učencem predstaviti različne načine, ki bi jim olajšali delo. Bistveno je, da si učenec zapomni melodijo ali postope, kar mu bo pri igranju v veliko pomoč.

Med najpomembnejše sodi tudi povezovanje znanja. Pri učenju instrumenta je potrebno povezovati jezikovno, matematično in zgodovinsko znanje, predvsem pa znanje vseh umetnostnih ved. Bistveno je, da sta praktično in teoretično znanje tesni spremljevalki in ne nasprotnici.

Tako kot poudarja avtorica v knjigi, je tudi za učenca glasbene šole zelo pomembna določitev cilja. Njegov dolgoročni cilj je znati igrati instrument, kar pomeni, da je za to potrebno doseči veliko kratkoročnih ciljev. Pri učenju instrumenta moramo preigrati toliko različnih vaj, etud

in skladb da dosežemo kratkoročni kaj šele dolgoročni cilj, za kar pa je potrebna vztrajnost, volja in podpora učitelja in družine.

3. ZAKLJUČEK

"Učenje je delo, ki se ga moraš naučiti! Prav tako, kot se mora čevljar naučiti delati čevlje, šivilija šivati obleke, zidar zidati hiše, se mora učenec naučiti, kako naj se uči." (Kunaver, 1996, 5).

Avtorica knjigo strne s prisodobno, da je učenje podobno poti na goro:

"Pod steno si najprej ogledaš smer, ki jo želiš preplezati. Oziraš se naprej, proti vrhu, proti cilju in še dlje – proti svojemu osebnemu cilju. S hojo po gorah želiš postati spreten, odporen, vzdržljiv človek in dober tovariš.

Poišči v steni oporne točke – police, raze, prečnice, žlebove, počti, kjer boš našel oprimke in se vzpenjal navzgor.

Na vrhu si dovoli, da te prevzame občutek zmagošlavja, nato pa se ozri nazaj na prehojeno pot. Vtisni si v spomin vsak korak in spoznanja, da si s hojo po gorah, tako kot s prodiranjem v svet znanja, doživel nekaj trajno lepega, nekaj, kar bo naredilo tvoje življenje popolnejše, bogatejše in lepše." (Kunaver, 1996, 77).

4. VIRI IN LITERATURA

- Kunaver, D. (1996). Učim se učiti. Ljubljana: samozaložba D. Kunaver.
- Šola za učitelje, Glasbeni atelje Tartini, 2013